

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ ภาระหนี้สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ สามารถสรุปผลการ อภิปรายผล และเสนอข้อเสนอนแนะจากการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ยจำนวน 4 คน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนเป็นจำนวน 20,001 – 30,000 บาท/เดือน

ผลการศึกษาโครงสร้างรายได้และภาระหนี้สินของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง ส่วนใหญ่มีลักษณะเอกสารสิทธิ์ที่ดินเป็น โฉนด/ตราจอง/นส.5/นส.3/นส.3ก โดยมีเนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ย 10 - 39 ไร่ และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรของปาล์มน้ำมันอย่างเดียว ซึ่งรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรปาล์มน้ำมันโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับอยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท/เดือน และมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆโดยเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท/เดือน โดยผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่เกษตรกรทำการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นพืชไม้ผลยืนต้น เช่น ลองกอง ทูเรียน กาแฟ เงาะ มังคุด เป็นต้น ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยที่ครัวเรือนได้รับอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท เกษตรกรฯ ส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและเครื่องคั้ม รองลงมาเป็นค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน ในด้านการมีหนี้สินพบว่าเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน โดยเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินโดยเฉลี่ยจะมีภาระหนี้สินอยู่ระหว่าง 100,000 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.0 โดยแหล่งเงินกู้ยืมโดยส่วนใหญ่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งภาระหนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรต้องชำระคืนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท ระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้ต่ำกว่า 5 ปี และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเงินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 9.25 ต่อปี (ค่าเฉลี่ยเงินกู้ทุกชนิดที่เกษตรกรกู้ยืมมา)

ผลการศึกษาข้อมูลด้านสภาพสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้พบว่า เกษตรกรฯมีระดับการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ เช่น ไฟฟ้า การประปา ถนน อยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรฯได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรม อยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรฯได้รับบริการ

ทางการแพทย์อยู่ในรับมาก การได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐานอยู่ในระดับมาก สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาคามภาคบังคับหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก และเกษตรกรมีความภูมิใจและได้รับความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีภาระหนี้สินของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ รองลงมาได้แก่ รายได้ต่ำเนื่องจากทำการผลิตเชิงเดี่ยว การมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นภาระพึ่งพิงมาก การมีพื้นที่ถือครองน้อย การมีรายได้หลักเพียงคนเดียว นโยบายของรัฐที่ช่วยเหลือเกษตรกรยังไม่มีประสิทธิภาพ สมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ดันทุนการผลิตสูง ประสิทธิภาพการผลิตต่ำเนื่องจากขาดแคลนเครื่องมือ ประสบปัญหาเงินเพื่อน้ำมันแพง และอื่น ๆ ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ยจำนวน 4 คน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ยของครัวเรือนเป็นจำนวน 20,001 – 30,000 บาท/เดือน

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง ส่วนใหญ่มีลักษณะเอกสารสิทธิ์ที่ดินเป็นโฉนด/ตราจอง/นส.5/นส.3/นส.3ก โดยมีเนื้อที่การถือครองที่ดินโดยเฉลี่ย 10 - 39 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริลักษณ์ พัฒนพันธุ์ (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้ : กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพบว่าเกษตรกรในเขตหมู่บ้านป่าไม้ของโครงการมีพื้นที่ถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 24.46 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรของปาล์มน้ำมันอย่างเดียว ซึ่งรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรปาล์มน้ำมันโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับอยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท/เดือน และมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ โดยเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท/เดือน โดยผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ที่เกษตรกรทำการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นพืชไม้ผลยืนต้น เช่น ลองกอง ทุเรียน กาแฟ เงาะ มังคุด เป็นต้น ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยที่ครัวเรือนได้รับอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริลักษณ์ พัฒนพันธุ์ (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์โครงสร้างรายได้สภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในหมู่บ้านป่าไม้ : กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า รายได้สุทธิทางการเกษตรของราษฎรในเขตฯและนอกเขตฯเฉลี่ยครัวเรือนละ 24,046.85 และ 16,359.01 บาท/ปี ตามลำดับ รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 43,558.19 และ 35,082.34 บาท/ปี ตามลำดับ และเงินสดออมคิดลบเฉลี่ยครัวเรือนละ 1,976.78 และ 11,662.26 บาท/ปี ตามลำดับ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและเครื่องคั้น รองลงมาเป็นค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน ในด้านการมีหนี้สินพบว่าเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน โดยเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินโดยเฉลี่ยจะมีภาระหนี้สินอยู่ระหว่าง 100,000 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.0 โดยแหล่งเงินกู้ยืมโดยส่วนใหญ่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งภาระหนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรต้องชำระคืนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท ระยะเวลาการผ่อนชำระคืนเงินกู้ต่ำกว่า 5 ปี และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเงินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 9.25 ต่อปี (ค่าเฉลี่ยเงินกู้ทุกชนิดที่เกษตรกรกู้ยืมมา)

ผลการศึกษาข้อมูลด้านสภาพสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้พบว่าเกษตรกรฯมีระดับการได้รับบริการสาธารณะของรัฐ เช่น ไฟฟ้า การประปา ถนน อยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรฯได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรม อยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรฯได้รับการบริการทางการแพทย์อยู่ในระดับมาก การได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐานอยู่ในระดับมาก สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาตามภาคบังคับหรือสูงกว่า อยู่ในระดับมาก และเกษตรกรมีความภูมิใจและได้รับความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีภาระหนี้สินของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ รองลงมาได้แก่ รายได้ต่ำเนื่องจากทำการผลิตเชิงเดี่ยว การมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นภาระพึ่งพิงมาก ภาระมีพื้นที่ถือครองน้อย การมีรายได้หลักเพียงคนเดียว นโยบายของรัฐที่ช่วยเหลือเกษตรกรยังไม่มีประสิทธิภาพ สมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ต้นทุนการผลิตสูง ประสิทธิภาพการผลิตต่ำเนื่องจากขาดแคลนเครื่องมือ ประสบปัญหาเงินเพื่อน้ำมันแพง และอื่นๆ ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ นิตย์เสมอ (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร” พบว่าสาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้ค้ำชำระ สรุปได้ดังนี้ (1) ปัญหาเกิดจากส่วนราชการ เช่น การเร่งรีบดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดี ให้สินเชื่อบริษัทหรือพนักงานไม่สนใจในการให้สินเชื่อเกษตรกร เป็นต้น (2) ปัญหาการเกิดโครงการไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาวะพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ สินเชื่อจัดไว้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสม การถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่ทั่วถึง หรือขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง (3) ปัญหาเกิดจากสุ่วติสุข เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือภาคการผลิตการเกษตรตกต่ำที่คาดหมาย (4) ปัญหาเกิดจากเหตุสุ่วติสุขในตัวเกษตรกร เช่น ดาย วิกฤตโรค (5) ปัญหาเกิดจากความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเอง โดยคิดค่าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้เป็นของที่รัฐบาลให้ฟรี ไม่ต้องชำระคืน และมีเกษตรกรจำนวนมากที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะที่ได้มาจากผลการศึกษา

1. เกษตรกรฯ ชาวสวนปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่มีรายได้จากผลผลิตจากปาล์มน้ำมันอย่างเดียว รัฐบาลควรเข้าไปเสริมสร้างความรู้ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือควรมีมาตรการที่ทำให้ราคาผลผลิตมีเสถียรภาพเพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน
2. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับบริการสาธารณะของรัฐ เช่น ไฟฟ้า การประปา ถนน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเกษตรกรฯ
3. ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกษตรกรฯ มีภาระหนี้สินเป็นผลมาจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ รัฐบาลควรมีมาตรการที่ดีเพื่อป้องกันราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เริ่มตั้งแต่การมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสรร การวางแผนการปลูก ตลอดจนมีมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรฯ ในการประกันราคาสินค้าเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างรายได้ ภาระหนี้สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันกับเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ หรือเปรียบเทียบเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกัน
2. ควรมีศึกษาเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรฯ ต่อไป